

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

**Skriftlige bemærkninger
fra interessentar-
bejdsgruppen**
**Bemærkninger til
baggrundsnotater for
de sidste ti
naternationalparker**

Juni 2022

Til Naturstyrelsen
Att.: Thomas Borup Svendsen

8. JUNI 2022

DIF'S BEMÆRKNINGER TIL BAGGRUNDSNOTATER FOR DE SIDSTE 10 NATURNATIONALPARKER

Danmarks Idrætsforbund (DIF) har læst baggrundsnotaterne for de sidste 10 naturnationalparker og har på den baggrund lidt bemærkninger og tilføjelser – særligt til baggrundsnotaterne for Bistrup Skovene, Hellebæk og Ulvshale.

Generelt om de 10 baggrundsnotater

Indledningsvis vil vi gerne rose, at der i alle baggrundsnotater er en oversigt/statistik over hvor mange tilladelser, der er givet til organiserede aktiviteter i de enkelte områder. Det giver et billede af områdets betydning for organiseret friluftsliv, og det vil kunne anvendes som sammenligningsgrundlag, når der om nogle år skal evalueres på forvaltningen af naturnationalparkerne og deres påvirkning af friluftslivet.

Generelt for de ti baggrundsnotater vil vi nævne, at vi (ud over antal tilladelser) savner, at det beskrives, om friluftslivet i de konkrete områder mest er præget af selvorganiseret friluftsliv, eller om det mest er præget af organiseret friluftsliv. Der er nemlig stor forskel fra område til område, og det er vigtigt at beskrive typen af friluftsliv, fordi der er stor forskel på, hvordan de forskellige typer af friluftsliv udøves, hvordan de påvirkes og hvordan de kan forvaltes og tilgodeses. F.eks. har det selvorganiserede friluftsliv stor glæde af faciliteter, hvorimod det organiserede friluftsliv først og fremmest har behov for forsat at få adgang og tilladelser til foreningsaktiviteter samt trygt at kunne færdes med grupper af børn.

Baggrundsnotat for Bistrup Skovene

I afsnittet om friluftsliv i Bistrup Skovene bør det i indledningen tilføjes, at områdets store betydning for friluftslivet i høj grad også skyldes, at Bistrup Skovene er det eneste større offentlige skovområde i en stor radius. Der er således ikke andre skove i umiddelbar nærhed, der kan anvendes til organiseret friluftsliv. Dermed er skoven vigtig som friluftsområde for mange mennesker og tiltrækker friluftsforeninger fra et stort opland.

I afsnittet om friluftsliv savner vi også, at det uddybes, at friluftslivet i området i høj grad er karakteriseret ved organiserede aktiviteter, og at mange foreninger har ugentlige aktiviteter i skoven. Der er betydelig flere organiserede aktiviteter i området, end det antal tilladelser, der er nævnt i skemaet, idet mange af de dage/ugentlige organiserede

DIF
DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS BRØNDBY
STADION 20
2605 BRØNDBY

T: 43 26 26 26
WWW.DIF.DK

SIDE 1 AF 2

PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

aktiviteter ikke er tilladelseskrævende men er baseret på generel aftale med Naturstyrelsen.

Det bør også nævnes i baggrundsnotatet, at mange af de foreninger, der anvender skoven, kommer fra Hvalsø, Roskilde, Lejre, Ringsted, Tølløse og Holbæk. Men der er også lokale foreninger fra Osted, og der er mange spejderhytter i området f.eks. omkring Særløse Overdrev. Særligt sidstnævnte er en vigtig faktuel information at få indskrevet i baggrundsnotatet.

Baggrundsnotat for Hellebæk og Teglstrup Hegn

I afsnittet om friluftsliv i Hellebæk og Teglstrup Hegn savner vi en beskrivelse af, at friluftslivet i området i høj grad er præget af organiserede aktiviteter, og at mange foreninger har ugentlige friluftaktiviteter i skoven. Der er betydelig flere organiserede aktiviteter i området, end det antal tilladelser, der er nævnt i skemaet, idet mange af de dage/ugentlige organiserede aktiviteter ikke er tilladelseskrævende. F.eks. har orienteringsklubben aftale om ugentlige træningsløb, som ikke kræver at der søges om tilladelse fra gang til gang.

I afsnittet om friluftsliv bør det også nævnes, at der er mange foreninger, der har hjemme i området og har deres foreningssted (klubhus) lige op til nationalparkområdet, bl.a. er der en række rideklubber og orienteringsklubben HSOK.

Baggrundsnotat for Ulvshale

I afsnittet om friluftsliv i Ulvshale undrer vi os over, at motionsløbet Etape Møn ikke er nævnt, og at det heller ikke fremgår af listen over tilladelser. Det er blot en detalje, men omvendt viser det, at der er organiseret friluftsliv, og at der bliver søgt om tilladelser.

Venlig hilsen

Casper Lindemann
Tlf.: 40 35 29 87
cli@dif.dk

SIDE 2 AF 2

Bemærkninger til baggrundsmateriale for de 10 sidste naturnationalparker

Danmarks Cykle Union (DCU) vil indledningsvist kvittere for at inddragelsesprocessen er udvidet med bredere invitationer til lokalgrupperne for de 10 sidste NNP. Det let udvidede baggrundsmateriale er også en forbedring, omend det i forhold til friluftsliv fortsat forekommer utilstrækkeligt i forhold til at kunne understøtte beslutninger der sikrer at friluftslivet fortsat kan trives i de berørte lokalområder.

Der mangler således fortsat basale aktivitetsdata omkring 1) omfang af div. friluft aktiviteter inkl. cykling (tælldata) og foreningsaktiviteter på arealerne, og 2) reelle analyser af - og oplysninger om alternativer for friluftslivet.

Der foregår idrætslig cykling på alle de udpegede arealer – men med store forskelle.

Der bør for hvert område indgås dialog med arrangørerne af såvel de tilladelseskrævende som ikke-tilladelseskrævende aktiviteter om hvorvidt og på hvilke vilkår disse kan fortsætte i NNP'en og i fald de ikke kan, hvordan de så kan gennemføres med tilpasning af vilkår eller flytning til andre konkrete arealer med mulighed for gennemførelse af aktiviteterne. Denne dialog bør suppleres og understøttes af arbejdet i den foreslåede videnskabelige arbejdsgruppe for friluftsliv.

De steder, og det er mange, hvor områderne gennemskæres af officielle cykelruter, bør der etableres gode muligheder for at følge en alternativ rute udenom indhegningerne.

Erfaringerne fra forløbet med de første 5 NNP er, i vores optik, at der kræves en mere grundig kortlægning af omfang og konsekvenser end det fremstillede. Det er nødvendigt at kende omfang og type af aktiviteter for at forstå konsekvenserne for friluftslivet i de enkelte områder – og for at kunne drøfte optimale løsninger.

Bidstrupskovene

Notatet beskriver fint i overordnede termer områdets store rekreative betydning for et større opland.

Desværre mangler der fortsat aktivitetsdata for cykling. NST har stor erfaring med persontællere. Hvorfor findes der ikke tal for cykle-aktiviteterne i Bidstrupskovene?

Hvordan bruger foreningerne de arealer der nu foreslås omlagt til NNP?

- Børn og unge-træning?
- Kører børn alene på rundstrækninger?
- Arrangementer (cykelløb/MTB-løb) og deres betydning for foreningerne?
- Aftentræning i vinterhalvåret med lygter?

I forhold til NNP's succesfulde implementering er det vigtigt at NST anerkender lokalgruppens input i forhold til aktiviteter og faciliteter. I forhold til cykling er det især MTB-sporet. Baseret på motionsapp-data, så er der et højt aktivitetsniveau på sporet.

Mulighederne for nødvendigt og effektivt vedligehold af sporet, inklusiv nødvendige omlægninger bør specificeres i forvaltningsplanen. Hvis sporet forfalder eller fragmenteres så spredes de cyklende i højere grad på hele arealet.

Det bør overvejes at udvikle et spor på tilgrænsende arealer uden for NNP, for de borgere der ikke ønsker at færdes blandt græssere og for de aktiviteter der ikke rummes i NNP.

Mols Bjerge

Mols Bjerge er en cykeldestination der tiltrækker cyklende fra nær og fjern. I baggrundsinfo-arket peges kun på det kuperede terræn, men det er den samlede oplevelse af storslået natur, fantastiske udsigter, et godt sti-net, og at man er "væk" fra byerne, der sammen med det kuperede terræn tiltrækker mange.

Således er aktivitetsniveauet i weekender i sommerhalvåret højt.

Desværre mangler der også for dette område tælledata/aktivitetstal for cykling. Cykelaktiviteterne på de arealer der foreslås indhegnet til NNP er overvejende selvorganiserede. *I følge data fra motionsapps er cykelaktiviteterne omfattende og intensive inden for arealet der foreslås indhegnet til NNP. Det er her afgørende at hovedparten af aktiviteterne er samlet i weekender i sommerhalvåret hvor der således allerede i dag opleves trængsel på fællesstierne.*

Hvis der med NNP kommer den store stigning i antal besøgende som MIM indikerer, så bør det overvejes at anlægge separate stier til MTB i området for at kunne rumme spidsbelastningerne.

NST's samarbejde med de lokale aktører i cykelmiljøet er afgørende for at sikre de gode løsninger. Særligt er det vigtigt at monitorere udviklingen og samspillet på fællesstierne. Således bør det fremgå af forvaltningsplanen, at der kan etableres MTB-spor hvis trafikken på sigt ikke kan rummes på fællesstierne.

Teglstrup Hegn

Området der foreslås indhegnet grænser næsten helt op til store boligområder og området indeholder rekreative faciliteter. Her er omfattende cykleaktiviteter, både på MTB-spor og grusveje. Desværre mangler der også her tælledata for cykling.

Notatet indrammer fint at området har stor rekreativ betydning for lokalområdet. Flere foreninger har området som primære aktivitetsområde og mange selvorganiserede cyklende færdes her. Desuden afholdes motionscykelløb i området.

I forhold til NNP's succesfulde implementering er det vigtigt at NST anerkender lokalgruppens input i forhold til aktiviteter og faciliteter. I forhold til cykling er det især MTB-sporet. Baseret på motionsapp-data, så er der et højt aktivitetsniveau på sporet.

Mulighederne for nødvendigt og effektivt vedligehold af sporet, inklusiv nødvendige omlægninger bør specificeres i forvaltningsplanen. Hvis sporet forfalder eller fragmenteres så spredes de cyklende i højere grad på hele arealet.

Det er vigtigt at monitorere samspillet mellem NNP, foreninger og aktiviteter. Det bør overvejes at udvikle og sammenkæde den del af sporet der er beliggende på tilgrænsende arealer uden for NNP, for de borgere der ikke ønsker at færdes blandt græssere og for de aktiviteter der ikke rummes i NNP.

Området uden for den eksisterende kohave planlægges græsset med kronstyr. Hvis man ønsker mindst mulige konsekvenser for friluftslivet så bør NST holde fast i den beslutning omkring valg af dyr.

Hanstholm

Her er et fint cykelmotionsmiljø både i forhold til MTB og gravel-cykling. I forhold til NNP's succesfulde implementering er det vigtigt at NST anerkender lokalgruppens input i forhold til aktiviteter og faciliteter. I forhold til cykling er det især MTB-sporene og de officielle cykelruter. Baseret på motionsapp-data, så er der et godt aktivitetsniveau på MTB-sporene her.

MTB-sporene i området bør så vidt muligt holdes ude af NNP.

Mulighederne for nødvendigt og effektivt vedligehold af spor der omfattes af NNP, inklusiv nødvendige omlægninger, bør specificeres i forvaltningsplanen. Hvis spor forfalder eller fragmenteres så spredes de cyklende i højere grad på hele arealet og faciliteten mister sin rekreative værdi.

Sammenfattende

DCU anbefaler fortsat at der foretages en reel kortlægning af cykel-aktiviteterne på arealerne der nu er udpeget til NNP. Det er afgørende for de gode løsninger og for at udviklingen kan følges fremover. Hvis der ikke skabes et databaseret erfaringsgrundlag, så vil der blive truffet mange lokale beslutninger nu og fremover baseret på "synsninger".

Det er vigtigt at lokalgruppernes arbejde bliver effektivt i forhold til løsninger. Således bør gives de nødvendige redskaber for at sikre disse løsninger. Særligt bør disse løsninger i forhold til friluftslivet og specifikt cykling fremgå tydeligt af forvaltningsplanerne. Det ser vi desværre kun i

begrænset omfang implementeret i forvaltningsplanerne for de første 2 NNP hvilket kan give udfordringer på både kort og lang sigt.

Ser frem til fortsat samarbejde omkring udmøntningen af de 15 NNP.

Med venlig hilsen

Klaus Bach
Formand DCU's Spor og Naturudvalg
e-mail: [bach.klaus\(a\)gmail.com](mailto:bach.klaus@gmail.com)
Mobil: 2854 0535

Niels Holm
DCU's Spor og Naturudvalg

DANSK ORIENTERINGS-FORBUNDS BEMÆRKNINGER TIL BAGGRUNDSNOTATER FOR DE SIDSTE 10 NATURNATIONALPARKER

Dansk Orienterings-Forbund (DOF) har læst baggrundsnotaterne for de sidste 10 naturnationalparker og har på den baggrund lidt bemærkninger og tilføjelser.

Generelt om de 10 baggrundsnotater

Indledningsvis vil vi gerne rose, at der i alle baggrundsnotater er en oversigt/statistik over hvor mange tilladelser, der er givet til organiserede aktiviteter i de enkelte områder. Det giver et billede af områdets betydning for organiseret friluftsliv, og det vil kunne anvendes som sammenligningsgrundlag, når der om nogle år skal evalueres på forvaltningen af naturnationalparkerne og deres påvirkning af friluftslivet.

Generelt for de ti baggrundsnotater vil vi nævne, at vi (ud over antal tilladelser) savner, at det beskrives, om friluftslivet i de konkrete områder mest er præget af selvorganiseret friluftsliv, eller om det mest er præget af organiseret friluftsliv. Der er nemlig stor forskel fra område til område, og det er vigtigt at beskrive typen af friluftsliv, fordi der er stor forskel på, hvordan de forskellige typer af friluftsliv udøves, hvordan de påvirkes og hvordan de kan forvaltes og tilgodeses. F.eks. har det selvorganiserede friluftsliv stor glæde af faciliteter, hvorimod det organiserede friluftsliv først og fremmest har behov for fortsat at få adgang og tilladelser til foreningsaktiviteter samt trygt at kunne færdes med grupper af børn.

Derudover vil vi gerne rose for den kortfunktion der er sat link til, dog savner vi at Findvej-posterne, dvs. faste poster til brug for det selvorganiserede friluftsliv i området, er vist på lige fod med de andre faciliteter/ruter, som også er målrettet den selvorganiserede friluftslivaktivitet.

Baggrundsnotat for Bidstrup Skovene

I afsnittet om friluftsliv i Bidstrup Skovene bør det i indledningen tilføjes, at områdets store betydning for friluftslivet i høj grad også skyldes, at Bidstrup Skovene er det eneste større offentlige skovområde i en stor radius. Der er således ikke andre skove i umiddelbar nærhed, der kan anvendes til organiseret friluftsliv. Dette understreges også ved at alene orienteringssporten i oversigten har 222 godkendte dagaktiviteter og 37 nataktiviteter. Dermed er skoven vigtig som friluftsområde for mange mennesker og tiltrækker friluftsforeninger fra et stort opland.

Baggrundsnotat for Hellebæk og Teglstrup Hegn

I afsnittet om friluftsliv i Hellebæk og Teglstrup Hegn savner vi en beskrivelse af, at friluftslivet i området i høj grad er præget af organiserede aktiviteter, og at den lokale orienteringsklub HSOK har deres foreningssted (klubhus) lige op til nationalparkområdet. Det undrer os at orienteringssporten ikke er nævnt, når sporten er den, der har flest ansøgte aktiviteter i oversigten, nemlig 139 godkendte dagaktiviteter og 4 godkendte nataktiviteter. Derimod er det dejligt at se at Findvej-posterne er nævnt.

Baggrundsnotat for Husby

I afsnittet om friluftsliv i Husby er det glædeligt at konstatere at såvel orienteringssporten, som Findvej-poster er nævnt. Dog vil vi gerne adressere at orienteringssporten er den i oversigten med fleste aktiviteter – nemlig 78 godkendte dagaktiviteter og 4 godkendte nataktiviteter. Husby er et yndet og vigtigt område for orienteringssporten, lige så vel som Stråsø er. Begge arealer er udpeget til naturnationalparker, men de er vigtige for de lokale klubbers eksistens, ligesom de er af stor værdi for orienteringssporten generelt.

Baggrundsnotat for Nørlund og Harrild Hede

I afsnittet om friluftsliv i Nørlund og Harrild Hede kan vi konstatere at orienteringssporten ikke er nævnt. Dette undrer os, da antallet af godkendte aktiviteter kun er overgået af hundetræning. Ligeledes kan vi konstatere at Findvej-posterne heller ikke er nævnt.

Baggrundsnotat for Kompedal

I afsnittet om friluftsliv i Kompedal undrer vi os over, at orienteringssporten ikke er nævnt. Dette taget i betragtning at de er det område med næstflest godkendte aktiviteter, kun overgået af hundetræning.

Baggrundsnotat for Mols Bjerge

I afsnittet om friluftsliv i Mols Bjerge er det dejligt at konstatere at orienteringssporten er nævnt. Men vi vil gerne understrege at orienteringssporten er den med næstflest godkendte ansøgninger, kun overgået af skovtur. Området er et yndet område for orienteringssporten, både til dag- og natorientering. Området benyttes af flere klubber.

Baggrundsnotat for Hanstholm

I afsnittet om friluftsliv i Hanstholm undrer vi os over, at orienteringssporten ikke er nævnt, dette til trods for at de er dem med flest godkendte aktiviteter. Vi vil desuden henlede opmærksomheden på at der er sket en fejl under nataktivitet, i det der samlet er registreret 3 – men der står noteret 3 i 2015 og 2 i 2020. Desuden kan det nævnes at der op til området findes Findvej-poster i Vilsbøl Plantages østlige del. Dette er ej hellere noteret.

Baggrundsnotat for Læsø

I afsnittet om friluftsliv i Læsø vil vi gerne understrege at orienteringssporten er en del af de årlige aktiviteter der afholdes. Området er særlig for orienteringssporten og er svær at finde andre steder i Danmark.

Venlig hilsen

Skovudvalget, Dansk Orienterings-Forbund

DE UNGE BIODIVERSITETS- AMBASSADØRER

12. juni 2022

Møde om NNP med NST - DUB's kommentarer til udsendte slides

Vi starter med at kommentere på de tværgående problemstillinger:

1. Tilgroning af lysåben natur.

Mosaiknatur

Tilgroning er en trussel mod den lysåbne natur, hvis ikke der nogle dynamikker der vedligeholder arealernes tilstand og udvikling. I DUB ser vi gerne en vild og varieret natur, og derfor er tilgroning heller ikke nødvendigvis et onde. Eksempelvis er heder i nogle tilfælde naturtyper som fastholdes i en homogen, ved hjælp af maskiner til tørveskræling og fåregræsning til bekæmpelse af vedplanter. Naturen trænger til at blive sluppet fri, hvorfor det heller ikke giver mening at have opdelt vores natur i kasser. For når man har kasser skal der også holdes styr på dem, og det giver ikke mening i en dynamisk natur.

Store græssere

Når NNP'erne realiseres så vil der være opvækst af træer, buske og urter, men der skal der store græssere ind for at holde vegetationen i skak. De er essentielle for at modvirke tilgroningen af en lysåben natur. Deres tilstedeværelse vil også bidrage til en dynamisk og varieret natur, der understøtter biodiversiteten. Vi skal have store sammenhængende naturområder, også på tværs af kommunerne, regionerne og landenes grænser. Ved de varmere temperaturer vi går i møde, skal vores natur også være klar til de arter der naturligt spreder sig hertil.

Indlandsklitter

En anden måde at modvirke tilgroning, kunne være eksperimentelle forsøg med at sætte indlandsklitter fri, hvor en mindre sandvandring vil startes. Vi ved at det er noget der hurtigt kan blive problematisk og kan virke kontraintuitivt i forhold til tidligere tiders forsøg på at stoppe sandflugten. Det kunne være interessant, og en lokalitet som Råbjerg Mile indeholder en spændende natur bag vandreklitten.

Naturbrande

Naturbrande kan være store og voldsomme, men hvis de ikke er påsat af mennesker så kan de have en unik påvirkning på naturen. Det kunne være et spændende grundlag at starte nogle af NNP'erne på, men vi ser helst at brande sker naturligt.

2. Strukturtiltag

Skove:

Som udgangspunkt synes vi det er en god ide at lave strukturhugst i ensaldrende bevoksninger af træer. Renafdrift på ikke hjemmehørende arter virker til at være nødvendigt,

DE UNGE BIODIVERSITETS- AMBASSADØRER

12. juni 2022

men vi vil gerne påpege at der ikke bør skoves i fuglenes yngletid, da det er et kritisk tidspunkt for reproduktionen af nye generationer.

Naturlig succession er altid at foretrække frem for nye beplantninger og strukturtiltag, da det fremmer en naturlig opbygning af de enkelte økosystemer.

Vådområder:

Vi glæder os til at se omfanget, og resultatet af den naturlige hydrologis genoprettelse. Hvis der er vandløb der løber til eller fra de enkelte NNP'er bør der sørges for at de vandløb også uden for NNP'erne vil bidrage til den vildere natur. Der foregår migration i vandløbene, samt at de er til grundlag for en del arters spredning.

3. Reproducerende bestande

Det er blevet vedtaget at i nogle NNP'er, ikke vil være reproducerende bestande af store græssere. Vi forstår hvorfor, men vi synes det er meget ærgerligt at man har taget den beslutning. I Danmark kommer vi til at se store ændringer for vores natur de næste mange år, da vi mener at de første 15 NNP'er bare er toppen af isbjerget. Det er inklusiv hvordan vi har store vilde dyr i Danmark.

At fratage de store dyr deres ret til at reproducere, fjerner man deres ret som en art til at udfolde deres liv til fulde. De reproducerende dyr har andre adfærdsmønstre hvortil der skabes naturlige påvirkninger på det givne økosystem. Det er alt lige fra stangehuller til hingstedynger. Sterile dyr kan også nemmere ses som værktøjer for at nå et naturpolitisk mål, fremfor at man egentlig skaber vild natur.

Dertil så må det også være den nemmeste og billigste løsning at slippe dyrene fri og lade dem reproducere sig selv, fremfor at de skal kontrolleres, øremærkes og tælles.

4. Borgerinddragelse

Borgerinddragelse er en nødvendighed for at et projekt kan blive vellykket, men vi ser desværre en tendens til "Not In My Backyard", eller en ligefrem modstand, fordi man ikke oplever den virkelighed som førende biodiversitetsforskere konkluderer. Det kan selvfølgelig gøres til et politisk spørgsmål om vi ønsker at passe på vores truede arter, eller om en brøkdel af vores hjemmehørende arter egentlig er natur nok. Vi så gerne at man ikke går på kompromis med de nødvendigheder der er for at sikre at vi får en vildere og rigere natur.

5. De 10 NNP'er

Vi ser gerne at der bliver taget hurtige og kloge beslutninger, så naturen bliver prioriteret, hvor man tager hånd om de mange pressede arter vi finder ude i det danske land. Derfor er vi også glade for at der sker noget nu, men vi så gerne at man havde udlagt endnu større arealer. Især hvis der er lokal opbakning til at private eller kommunale arealer kunne inddrages frivilligt.

DE UNGE BIODIVERSITETS- AMBASSADØRER

12. juni 2022

At 6 ud af de 10 foreslåede parker er desværre under 1000 hektar, hvilket vi mener er uambitiøst. Der er uden tvivl nogle fordele ved de enkelte NNP'er da de indeholder unikke arealer for Danmarks natur, men arealmæssigt er der langt op til at naturen får plads nok. IPBES har foreslået at der er brug for arealer på mindst 1000 hektar til selvforvaltende natur, og det synes vi er et godt pejlemærke.

Flere af NNP'erne ser ud til have hegninger op mod søer og marine miljøer, og der vil vi gerne foreslå at man laver en åben indhegning ud mod vandet. Der skal selvfølgelig ikke være mulighed for at dyrene render væk, men overgangen mellem land og vand kan blive opdelt hvis hegningen føres der igennem, hvilket vil være en skam.

Vi ser også gerne at man vælger flere forskellige dyr, og vi tilråder at man tager nogle kreative valg af dyr. Dyrene skal ikke ses som værktøjer, selvom de er en essentiel del af den naturlige dynamik, som på vores breddegrader har været fraværende i mange år.

Molslaboratoriet har senest kunne vise at hest og kvæg har forskellige græsningspåvirkninger i landskabet, hvorfor det understreger at en græsser ikke bare er en græsser.

At nogle NNP'er kun får delvist hegning og dertilhørende græsningstryk er ikke optimalt. Når arealet er udlagt, kan man lige så godt udleve arealets potentiale.

6. Øvrige projekter

Tryghedskampagne:

Vi er glade for at man vil lave en kampagne for at øge trygheden i forbindelse med NNP'erne. Det gælder både adgangsforholdene, men også den velmenende omsorg nogle har for dyrene. Vi håber ikke at NNP'erne kommer til at gå på kompromis med naturen, og derfor håber vi at kampagnen vil betrygge mange der frygter for deres adgang, samt rammerne for dyrevelfærd.

Monitering:

Naturen skal slippes fri, men det er jo ret nyt at vi gør det i Danmark, så monitering er en rigtig god ide.